מבחן מסכם: שמות א-ו, שעבוד וגאולה

זמן 90 דקות | ניקוד 100 נקודות

שם	כיתה	תאריך	ציון
			מתוך 100

זמן: 90 דקות · 100 נקודות · במבחן שני חלקים. בחלק א ענו על כל השאלות. בחלק ב בחרו שלוש שאלות מתוך ארבע. מותר להשתמש בתנ"ך בלי פירושים.

א חלק א: בקיאות — 40 נקודות

ענו על כל עשר השאלות. בשאלות 1-5 הקיפו את התשובה הנכונה; בשאלות 6-10 ענו בקצרה וציינו פרק ופסוק.

1 אילו ערים בנו בני ישראל לפרעה? (4 נק')

א) נוף ותחפנחס ב) פיתום ורעמסס ג) גושן ואון ד) צוען וסוכות

2 איפה שמה אם משה את התיבה? (4 נק')

א) בתוך היאור באמצע הזרם ב) בבית בת פרעה ג) במערה ליד הנהר
ד) בסוף, על שפת היאור

3 את מי הציל משה ליד הבאר במדין? (4 נק')

א) את בנות יתרו ב) את עבדי פרעה ג) את רועי מדין ד) את אהרן

4 מה היה האות הראשון שנתן ה' למשה? (4 נק')

א) ידו נעשתה מצורעת כשלג ב) המים נהפכו לדם ג) המטה נהפך לנחש
ד) הסנה בער ואיננו אוכל

5 מה הייתה הגזרה של פרעה אחרי הפגישה הראשונה עם משה ואהרן? (4 נק')

א) להשליך כל בן ליאור ב) לגרש את משה ממצרים
ג) שהעם יקושש תבן בעצמו, ומספר הלבנים לא ייגרע ד) להוסיף שוטרים מישראל

6 מה ציווה פרעה את המיילדות, ומה עשו בפועל? (4 נק')

7 איך הסבירה בת פרעה את השם "משה"? (4 נק')

8 מה ראה משה בסנה, ומה ציווה אותו ה' כשהתקרב? **4 נק'**

9 מה ענה ה' למשה כשטען "לא איש דברים אנכי"? ציינו שני דברים. **4 נק'**

10 כתבו שלוש מארבע לשונות הגאולה שבפרק ו. **4 נק'**

ב חלק ב: עיון ופרשנות

60 נקודות

בחרו שלוש שאלות מתוך ארבע. כל שאלה 20 נקודות. קראו את המקורות שבתוך השאלה וענו במילים שלכם.

11 המיילדות: "וַתִּירֶאןָ הַמְיַלְּדֹת אֶת־הָאֱלֹהִים" (פרק א) 20 נק'

> וַתִּירֶאןָ הַמְיַלְּדֹת אֶת־הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶן מֶלֶךְ מִצְרָיִם וַתְּחַיֶּיןָ אֶת־הַיְלָדִים
>
> שמות א, יז

> שפרה. יוֹכֶבֶד, עַל שֵׁם שֶׁמְּשַׁפֶּרֶת אֶת הַוָּלָד. פועה. זוֹ מִרְיָם, שֶׁפּוֹעָה וּמְדַבֶּרֶת וְהוֹגָה לַוָּלָד, כְּדֶרֶךְ הַנָּשִׁים הַמְפַיְּסוֹת תִּינוֹק הַבּוֹכֶה
>
> רש"י על א, טו

> ותחיין את הילדים. מְסַפְּקוֹת לָהֶם מַיִם וּמָזוֹן
>
> רש"י על א, יז

> ויעש להם בתים. בָּתֵּי כְהֻנָּה וּלְוִיָּה וּמַלְכוּת ... כְּהֻנָּה וּלְוִיָּה מִיּוֹכֶבֶד וּמַלְכוּת מִמִּרְיָם
>
> רש"י על א, כא

א. מי היו שפרה ופועה לפי רש"י? הסבירו את הקשר בין כל שם ובין מעשיה. 6 נק'

ב. הפסוק אומר "ולא עשו כאשר דבר", ומוסיף "ותחיין את הילדים". מה מוסיפות המילים האחרונות לפי רש"י? 7 נק'

ג. מה היה השכר של המיילדות לפי רש"י? איך השכר מתאים למעשה? 7 נק'

12 משה יוצא אל אחיו: "וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם" (פרק ב) **20 נק'**

> וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל־אֶחָיו וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ־עִבְרִי מֵאֶחָיו וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ וַיַּךְ אֶת־הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל
>
> שמות ב, יא-יב

> וירא בסבלתם. נָתַן עֵינָיו וְלִבּוֹ לִהְיוֹת מֵצֵר עֲלֵיהֶם
>
> רש"י על ב, יא

> וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. רָאָה שֶׁאֵין שָׁם אָדָם שֶׁיִּתְגָּאֶה עַל הָרֶשַׁע וְיַכֶּה אֶת הַמִּצְרִי
>
> רמב"ן על ב, יא

> וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו כִּי הִגִּידוּ לוֹ אֲשֶׁר הוּא יְהוּדִי, וְהָיָה חָפֵץ לִרְאוֹתָם בַּעֲבוֹר שֶׁהֵם אֶחָיו. וְהִנֵּה נִסְתַּכֵּל בְּסִבְלֹתָם וַעֲמָלָם וְלֹא יָכוֹל לִסְבֹּל, וְלָכֵן הָרַג הַמִּצְרִי הַמַּכֶּה הַנִּלְחָץ
>
> רמב"ן על ב, יא

> וַיַּרְא משה. כִּפְשׁוּטוֹ. וּמִדְרָשׁוֹ: דָּאַג לוֹ עַל שֶׁרָאָה בְּיִשְׂרָאֵל רְשָׁעִים דְּלָטוֹרִין, אָמַר, מֵעַתָּה שֶׁמָּא אֵינָם רְאוּיִין לְהִגָּאֵל
>
> רש"י על ב, יד

א. מה פירוש "וירא בסבלתם" לפי רש"י? מה ההבדל בין סתם לראות ובין הראייה של משה? **6 נק'**

ב. לפי הרמב"ן, למה יצא משה אל אחיו, ומה הביא אותו להרוג את המצרי? **6 נק'**

ג. הציגו את הפשט ואת המדרש שרש"י מביא על "ויירא משה". מה מדאיג את משה לפי המדרש? **8 נק'**

13 הסנה: "מִי אָנֹכִי כִּי אֵלֵךְ אֶל־פַּרְעֹה" (פרק ג) **20 נק'**

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים מִי אָנֹכִי כִּי אֵלֵךְ אֶל־פַּרְעֹה וְכִי אוֹצִיא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם וַיֹּאמֶר כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת כִּי אָנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעַבְדוּן אֶת־הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה

שמות ג, יא-יב

מי אנכי. מָה אֲנִי חָשׁוּב לְדַבֵּר עִם הַמְּלָכִים? וכי אוציא את בני ישראל. וְאַף אִם חָשׁוּב אֲנִי, מַה זָּכוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּעָשֶׂה לָהֶם נֵס וְאוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם?

רש"י על ג, יא

הֱשִׁיבוֹ עַל רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן ... כַּאֲשֶׁר רָאִיתָ הַסְּנֶה עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתִי וְאֵינֶנּוּ אֻכָּל, כָּךְ תֵּלֵךְ בִּשְׁלִיחוּתִי וְאֵינְךָ נִזּוֹק; וְשֶׁשָּׁאַלְתָּ מַה זְּכוּת יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּצְאוּ מִמִּצְרַיִם? דָּבָר גָּדוֹל יֵשׁ לִי עַל הוֹצָאָה זוֹ, שֶׁהֲרֵי עֲתִידִים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה עַל הָהָר הַזֶּה

רש"י על ג, יב

א. לפי רש"י, משה שואל שתי שאלות. מהן? **6 נק'**

ב. איך עונה ה' על כל אחת מהשאלות לפי רש"י? מה הקשר בין הסנה ובין התשובה הראשונה? **10 נק'**

ג. מה מלמדת התשובה השנייה על מטרת יציאת מצרים? **4 נק'**

14 "וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ" (פרק ו) **20 נק'**

> וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה
>
> שמות ו, ט

> ולא שמעו אל משה. לֹא קִבְּלוּ תַּנְחוּמִין. מקצר רוח. כָּל מִי שֶׁהוּא מֵצֵר, רוּחוֹ וּנְשִׁימָתוֹ קְצָרָה, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַאֲרִיךְ בִּנְשִׁימָתוֹ
>
> רש"י על ו, ט

> לֹא בַּעֲבוּר שֶׁלֹּא יַאֲמִינוּ בַּה' וּבְנְבִיאוֹ, רַק שֶׁלֹּא הִטּוּ אׇזֶן לִדְבָרָיו מִקֹּצֶר רוּחַ ... וְקֹצֶר הָרוּחַ הוּא פַּחְדָּם שֶׁלֹּא יַהַרְגֵם פַּרְעֹה בַּחֶרֶב ... וַעֲבוֹדָה קָשָׁה, הוּא הַדּוֹחַק שֶׁהָיוּ הַנּוֹגְשִׁים אָצִים בָּהֶם וְלֹא יִתְּנוּם לִשְׁמֹעַ דָּבָר וְלַחְשֹׁב בּוֹ
>
> רמב"ן על ו, ט

א. מה פירוש "ולא שמעו" ו"קוצר רוח" לפי רש"י? **6 נק'**

ב. לפי הרמב"ן, מה אין פירושו של "ולא שמעו"? הסבירו את "קוצר רוח" ואת "עבודה קשה" לפי הרמב"ן. **9 נק'**

ג. איזה מסר יש בפסוק למי שרוצה לעודד אדם במצוקה? **5 נק'**